

1919—1969

Kymin-, Kokemäen-, Oulun-, Kemin- ja Petsamonjoet, Paatsjoen Kolttaköngäs ja Tuntsajoki, lohijokia, jotka vesien saastuminen, voimalaitokset ja sodat ovat meiltä riistäneet. Mankala, Vuolenkoski, Hilmonkoski ja Koitajoen Pamilo, liiton hallussa olleita voimalaitosten kahlitsemia taimenkoskia. Kaikki nämä kansainvälisestikin arvostellen korkealuokkaiset kalastuspaiikat olivat liiton alkuvuosikymmeninä sen jäsenten käytössä. Kalastusmahdollisuudet olivat 1920- ja 1930-luvulla siis täysin toista luokkaa kuin mitä nykyiset vetemme saattavat tarjota.

Nykytilannetta kuvaa myös toinen vertailusarja. Lasikuituvavat, synteettiset siimat, torpeedosiimat, kevytmetalliset vapaurumpukelat, umpikelat ja tehdasvalmistetut uistimet ja lipat tarjoavat kalastajalle aivan toisenlaiset mahdollisuudet kalastukseen kuin 1920- ja 1930-luvun välineet. Niinpä umpinainen kiintokela laskikuituva-poineen ja kevyine lipukoineen mahdollistaa jopa aloittelijallekin heitot, joita aikaisemmin olisi pidetty merkittävänä suorituksina silloisilla välineillä. Kun vielä muistaa parantuneet liikenneyhteydet, yleistyneet henkilöautot ja jopa kohtuuhintaiset taksilentokoneetkin, on luonnollista, että räjähdysmäisesti lisääntyneiden kalastajien aiheuttama, kalavesiimme kohdistunut paine voi muodostua tuhoisaksi. Emme siis tarvitse lisää kalamiehiä, mutta kyllä todellisia urheilukalastajia.

On selvää, että muuttuneet olosuhteet ovat vaikuttaneet liiton toimintamuotoihin ja -mahdollisuuksiin. Kun liitto saattoi alkuvuosikymmeninä tarjota jäsentensä käyttöön ensiluokkaisia kalavesiä, oli liiton jäseniksi pyrkijöitä niin paljon, että tehokas seulonta oli välttämätöntä. Jäsenistön taso oli niinmuodoin korkea ja, mikä tärkeintä, valikoidun jäsenistön aatteellinen harrastus oli suuri. Liitto ja sen yksityiset jäsenet yltivätkin merkittäviin saavutuksiin. Erityisen panoksensa liiton aatteellisessa työssä antoi Juhani Aho, jonka kalalastut kuuluvat maailmankirjallisuuteen. Wm. Walleinuksen vuonna 1923 julkaisemaa "Urheilukalastajan käsikirjaa" ei taas ole sen osittaisesta vanhentumisesta huolimatta

vielä maassamme laadullisesti ylitetty. Ne kontaktit, jotka urheilukalastajat saivat kaukaisilla erämaakoskilla paikalliseen väestöön, ovat olleet molemminpuolisesti antoisia ja luoneet pysyviä ystävyyssuhteita. Eri urheilukalastajakerhon hoitamat lohikosket ja kalavedet taas ovat kyenneet säilyttämään edes rippeet alkaisemmasta runsaasta kalakannasta. Suomen Urheilukalastajain Liiton ja sen jäsenten työ on siis ollut ei ainoastaan urheilullista, vaan myös mittavaa kulttuurityötä.

Entä sitten liiton toiminta muuttuneissa olosuhteissa. Kun liitto ei voi perustaa toimintaansa itse hallitsemiinsa kalavesiin, on sen aatteellinen toiminta tullut yhä tärkeämmäksi. Ennen kaikkea on urheilukalastajien ja tulevien urheilukalastajien opittava ymmärtämään, että kunkin on luotava kalastusmahdollisuutensa oma-kohtaisella työllä ja myös oltava valmis tauloudellisiin uhrauksiin. Nimenomaan koskikalastuksemme tulevaisuus perustuu pieniin urheilukalastajien itsensä muodostamiin kerhoihin, jotka hankkivat hallintaansa sopivan pienen puron tai joen, johon he kasvattavat uuden taimenkannan. Samoin on myös urheilukalastajien itsensä hankittava ja kunnostettava haukivetensä. Ryöstömentaliteetista on myös irroitettava. Kalakantoja on suojeltava siirtymällä ehkä vähemmän antoiisiin, mutta urheilullisesti vaativimpiin kalastustapoihin. Erityisesti olisi perhokalastusharrastusta ja -taitoa kehitettävä ja erittäinkin Lapin tamukka- ja harrivesissä luovuttava kiintokelan ja lipukan käytöstä, mikä viimeksi mainittu on useinkin barbaarimaista ryöstökälystä. Urheilukalastuksen viehätysnäkökulma on, että siihen voidaan liittää mitä moninaisimpia muita toimintoja, itse saaliin jäädessä taka-alalle. Mainittakoon heitto- ja kilpailutoiminnan lisäksi esim. kalan syönnin vaikuttavien sää- ym. tekijöiden seuraaminen, vesiperhosten tutkiminen, vieheiden valintaan liittyvien optisten ilmiöiden selvittely, välinetekniikan kehittäminen, kalamiehen keittotaidon harrastelu ja monet muut kalastukseen liittyvät käytännölliset ja teoreettiset asiat. Muita urheilukalastukseen liittyviä harrastusaloja ovat mm. matkailu, valokuvaus, kalastusvesiin liittyvä paikallishistoria sekä myös kalastusaiheisen kirjallisuuden keräily, ehkäpä uuden kirjan tai kirjoituksen luominenkin. Urheilukalastajille ei myöskään saa olla vierasta luonnon- ja vesien suojeleminen. Urheilukalastuksen tulee olla monipuolista kulttuurityötä, eikä vain saalistamista.

P. J. Karvonen

Juhani Ahon aikaan

eli

poimintoja SUK:n alkutaipaleelta

Aarre Sahavirta

"Meillä saadaan sittenkin verrattain vähän ongella, vuosi vuodelta yhä huonommin. Se tulee osaksi siitä, että meillä, joitakin taitavampia urheiluonkijoilta ja joitakin ehkä hiukan useampia vanhoja ammattionkija-ukkoja lukuunottamatta, ei osata onkia taiteen sääntöjen mukaan, ei käytetä sopivia pyydyksiä, ei tunneta kalojen elintapoja ja olinpaikkoja eri vuodenaikoina, mutta ennen kaikkea siitä, että onkimies, samoin kuin muukin kalastaja, tekee kaikkensa kalakannan hävittämiseksi, mutta ei mitään sen kartuttamiseksi."

Sanat ovat katkelmia urheilukalastukseemme näkyvimmän hahmon, urheiluonginnan taitajan ja urheilukalastusaatteen esitaiteilijan Juhani Ahon urheilukalastusta meillä ja muualla käsittelevästä esitelmästä 26. 11. 1919 — tilaisuudessa, jossa lausuttiin Suomen Urheilukalastajain Liiton syntysanat. Tätä kokousta oli kuitenkin edeltänyt 29. 10. 19 päivätyt kutsukirje, joka oli lähetetty n. 50:lle tunnetulle urheilukalastajalle ja jonka kahdeksasta allekirjoittajasta oli Juhani Aho ensimmäinen.

Valkka en itse olekaan nähnyt urheilukalastajain Liiton syntyä, yritän tässä eräiden niiltä vuosilta peräisin olevien uutiskatkelmien perusteella kuvata silloista tilannetta. Oulujoen lohienkalastuksesta mainitaan eräässä uutisessa, että urheilukalastajat, joiden joukossa oli muutamia ulkomaisiaakin, eivät olleet saaneet mainittavia saaliita. Erikseen todettiin, että joen yläjuoksulla on lohia kuitenkin runsaasti, joten lohikannan säilyminen on taattu. Toisaalla tapasin samoihin aikoihin uutisen, että parin Norjan lohijoen kalastuksenomistajat oli-

vat kokoontuneet neuvonpitoon lohikannan ilmeisen vähenemisen vuoksi. Suomessa puhutaan toisaalta myös erivapauksien myöntämisestä mätikalojen pyytämiseksi rauhoitusaikana hautomataroituksiin, joten kyllä täälläkin sentään toisin paikoin pelättiin lohien loppumista. Eräissä uutisissa mainitaan, miten virvelillä on saatu merestä parinkilon lohia jne. Hauen suhteen tapaa mainintoja suurista saaduista hauista, mutta vähemmän hauenviljelystä.

Jos yhdistämme nämä mainitsemiani ja monet samansuuntaiset, joita en tässä referoi, alussa esittämiini Juhani Ahon ajatuksiin, näyttää tilanne karkeasti kuvaten ollut sellainen, että maassa on varsin harvalukuinen perhokalastajain ydinjoukko ja sen rinnalla — osaksi tietysti samoja henkilöitä — virvelikalastajia. Virveli on vielä niin harvinainen lohensaantiväline, että tällainen taipaus merkitään lehti uutisen veroiseksi. Vesien — etenkin koskien — kalastus ja vartiointi on yleisesti ottaen järjestämättä. Pyritään hyötymään kalastuksesta tulevaisuutta ajattelematta, mahdollisimman paljon luottaen siihen, että Jumala kasvattaa myös veden viljan. Toisaalta esiintyy myös huolestumista kalakannan säilymisestä ja toimenpiteitä sen edistämiseksi. Kalastuksen harrastajista oli 90 %:lla taito Metsästys- ja Kalastuslehden mukaan mato-onkijan tasolla ja vain joka sadas pystyi ottamaan kalan taidoilla ja käytti meille nyt niin tuttuja urheilukalastusvälineitä.

Juhani Aho kuvasi perustavassa esitelmässään tilannetta seuraavasti: "Tämä alennustila — varsinkin lohijöiden vesien

rannoilla — on varmaan osaksi seurauksena siitä, että onkimiehet meillä eivät, niinkuin muiden urheilulajien ja varsinkin metsästyksen harrastajat, tähän mennessä ole liittyneet yhteen asioitaan yhteisesti hoitamaan, etujansa valvomaan, riistaansa hoitamaan ja taidossaan kehittymään edes vähänkään sille asteelle, kun toisessa niinkuin toisessakin suhteessa laita muissa maissa.

Ruotsissa oli meidän liittomme syntyäkohtain toiminnassa joukko paikallisia kalastusseuroja, joiden taholta voitiin tehdä aloite keskusliiton muodostamiseksi. Meillä Suomessa oli liittoa perustettaessa lähdeittävä yksityisistä urheilukalastajista, sillä mitään urheilukalastusliittymä ei ollut olemassa lukuunottamatta pieniä kalamiesryhmiä, jotka sen paremmin järjestymättä olivat vuokranneet vesiä. Urheilukalastajain liitosta oli varmasti kuitenkin aikaisemmin puhuttu sekä julkisesti että yksityisesti. Esim. Metsästys- ja Kalastuslehdessä oli vuoden 1919 aikana kirjoitus "Urheilukalastajat yhtykää".

Vuoden 1919 lopulla oli siis saatu kokoon Suomen Urheilukalastajain Liiton perustava kokous, jossa oli saapuvilla yli 50 henkilöä. Asian alusti itse Juhani Aho esitelmällä, jota olen tässä parikin kertaa lainannut. Tämän jälkeen liitto perustettiin välittömästi ja jo samassa kokouksessa tarkastettiin ja hyväksyttiin sääntöluonnos. Jäseniä liittyi heti runsaasti, sillä voitiin ilmoittaa perustavien jäsenten määräksi 32, vakinaisten 3 ja vuosijäsenten 53. Tämä merkitsi melkoista rahallistakin alkupääomaa liitolle, sillä perustajajäsenten vähin maksu oli 1 000.—, vakinaisten

500.— ja vuosijäsenten 25.— silloista rahaa. Liiton ensimmäiseen hallitukseen kuuluivat jo mainittu Juhani Aho lisäksi vakinaisina jäseninä asessori W:n Wallenius, prof. Ernst Ehrnroth, oikeusneuvos F. O. Lilius ja merenkulkuneuvos A. V. Lindberg. Seuraavina vuosina kasvoi liiton jäsenmäärä vielä erittäin nopeasti.

Jo liiton syntysanoja lausussaan esitti Juhani Aho urheilukalastusaatteen vielä nytkin pätevät päätavoitteet, pyrkimyksen lisätä kalastajain taitoja ja kalojen elintapojen tuntemusta sekä edistää kalavesien hoitoa. Myöskin keinot näiden tavoitteiden saavuttamiseen ovat pysyneet pääpiirteittäin muuttumattomina. Juhani Aho loi myös puheissaan ja kirjoituksissaan todellisen urheilukalastajan ihannehahmon; herrasmieskalastajan, jolle pääasiana ei ole saaliin tavoittelu, vaan urheilukalastuksen antama henkinen virkistys ja rakkaus luontoon.

Suomen Urheilukalastajain Liitto ryhtyi heti järjestämään kalastustilaisuuksia jäsenilleen tunnustelemalla lohivesien vuokrausmahdollisuuksia m.m. Kemisekä Oulujoessa ja Vuoksessa. Ensimmäisiä lohivesiä ovat sitten vuosien mittaan seuranneet monet tunnetut lohikosket, kuten esim. Mankala, Hilmo ja Vuolenkoski, jotka kaikki ovat kalamiehen kannalta vain muistoja. Haukivesien suhteen sensijaan näyttää olleen aluksi vaikeuksia, mutta on niitakin liitolla ollut vuosien mittaan hallinnassaan useita. Kalavesikysymys näyttää olleen kaikkein keskeisin asia koko liiton toiminnassa ja siihen liittyi varsin monia vaikeuksia. Aloitteita kalavesien saamiseksi

oli runsaasti ja liiton jäsenet olivat tässä suhteessa aktiivisia. Vaikeuksia oli paitsi siinä, että kalastusoikeuksien selvittäminen ei useinkaan ollut yksinkertainen asia, myös siinä että paikallinen väestö ei näytä tunnustaneen asiapapereihin osoitettuja oikeuksia, vaan katsoi itsellään olevan "ikimuistoisen nautinnon". Tämä johti luonnollisesti salakalastukseen. Tilanteen kireyttä kuvaa se, että kahden kalastuspaikan vartijoille hankittiin pistooli ja että vuonna 1921 Helsingistä lähetettiin kaksi etsivää tutkimaan salakalastusta eräässä Pohjois-Suomen kalastuspaikassa. Hie-man yllättävää oli kuitenkin, että menestyksellinen retki johti liiton asiamiehen ja erään jäsenen kiinnijoutumiseen. Myöhempiä vuosina oli monien syytösten pantujen joukossa kerran pitäjän nimismieskin, jonka kanssa asia kuitenkin sovittiin. Vaikeuksista huolimatta oli liiton jäsenillä kuitenkin 1920- ja 30-luvulla runsaasti koskikalastusmahdollisuuksia, mutta hauenkalastusvesien hankkimisessa ei oltu menestytty yhtä hyvin. Mainittakoon, että heti alusta pitäen otettiin käytäntöön saaliskirjanpito.

Toinen jäsenistöön kohdistuva palvelumuoto olivat yleiset jäsenkokoukset. Niiden ohjelma ei perusmuodoltaan poikkea suu-restikaan nykyisestä. Virallisten asioiden lisäksi oli eriaisia esityksiä joskus viisikin kappaletta samassa kokouksessa. Tavalisimmat aiheet olivat kalastuskokemukset eri kalavesillä sekä raportit eri kalastuspaikoilta. Kalabiologia ja vesien likaantumisesta aiheutuvat haitat olivat usein esillä samoin kuin harvinaisempien kalastustapojen esittelyt. Lisäväriä antoivat kokouksille kalastusväline-esittelyt, -huutokaupat ja arpajaiset. Kannattaneet mainita erikseen muutama esitys, joka aiheutti jatko-toimenpiteitä.

Keväällä 1920 käsitelti kalastusneuvos Hellevaara hauen syöntiaikoja. Syntyi vilkas keskustelu, jonka päätteeksi päätettiin panna toimeen kiertokysely jäsenten kesken. Lomakkeessa, joka lähetettiin kaikille jäsenille, oli 36 asiaa valaistavaa kysymystä. Tutkimus näyttää kuitenkin

kin tyrehtyneen vastausten puutteeseen.

Parin vuoden kuluttua kosketti johtaja Tilgman amerikkalaisen suurbassin elämäntapoja ja ominaisuuksia urheilukalana. Kun saatiin tietää, että ruotsalaiset olivat päättäneet hankkia niitä vesiensä, heräsi luonnollisesti kysymys, oisiko syytä seurata heidän esimerkkiään. Paikalla olleet kalastusviranomaisten edustajat ilmoittivat kuitenkin, että Suomessa oli tehty kaksikin epäonnistunutta istutusyritystä.

Vuotta myöhemmin esitteli asessori Hintze uuden viehetyypin, "wobblerin". Seurasi vilkasta mielipiteiden vaihtoa, jonka päätteeksi pöytäkirjoihin merkittiin arvelu, että wobbler tulee tunkemaan käytännöstä kaikki muut uistinajit. Onko näin tapahtunut; sen tiedätte varmaan jokainen.

Samana vuonna nousi esille kysymys gut-suonien kestävydestä. Oli esitetty valituksia, että se kaupan hyllyillä selstessään haurastui. Liitto suoritti tutkimuksen ja hankki sitä varten tuoreita suonia. Valmistaja otti asian vakavasti ja lähetti kutakin seitsemää lajia 100 kpl kutakin. Tämä onnellinen asianhaara johti paitsi tutkimuksen suorittamiseen myös kalastusvälinehuutokauppaan.

Vuonna 1926 tehtiin jäsenkokouksessa aloite sellaisen kartan laatimiseksi, johon olisi merkitty kaikki lohipeitiset vedet, mutta niiltä ei liene saatu riittävästi, koska aloite näyttää kuulleen.

Kun ajattelemme nykyisiä kokouksiamme, on meillä eräs ohjelmamuoto, johon liiton alkuvuosina ei ollut mahdollisuuksia ja se on kalastuselokuva. Vanhojen asiapapereiden perusteella voimme seurata kehitystä tässäkin suhteessa. Tyydyn tässä esittämään vain muutaman merkittävyyden, jotka kuvaavat kehitystä.

— 1923 esitettiin liiton hankkima varjokuvakokoelma; 61 kuvaa urheilukalastajaelämästä ja kalavesiltä.

— 1924 hankittiin vaiokuva-kokoelma; 80 kuvaa.

— 1930 esitettiin ensimmäinen elokuva; aiheena Klovskärin lintumaailma.

— 1935 nti Eva-Lisa Viljanen esitti ottamansa urheilukalastuselokuvan.

— 1936 Allcock & Co:n elokuva kalastusvälineiden valmistuksesta.

— 1937 nti Eva-Lisa Viljanen esitti kaksi ottamaansa äänielokuvaa "Napapiirin takana" sekä "Urheilukalastajien paratiisi".

— 1938 värielokuva; Lohenkalastusta Emjoessa".

Nykyisin alkaa koulutus- ja kilpailutoiminta olla eräs liittomme näkyvimpiä toimintamuotoja. Tämän toiminnan merkityksen näki jo Juhani Ahokin lausuessaan perustamistilaisuudessa, "Onkimielen täytyy ennen kaikkea osata onkia. Hänen täytyy koettaa harjaantua ammatillisesti taitavaksi, kyetä käyttämään pyydysvälineitä mahdollisimman tarkoitukseen, hellyttämällä kaus ja hienosti." ... "Harjoittelu voi tapahtua siten, kuin se tapahtuu esim. Englannissa, että ongitaan ei ainoastaan vedessä vaan myös maalla, ja kun on käyty tämä koulu, pannaan toimeen kilpailuja".

Liitto aloitti koulustoitiminnan varsin ripeästi, sillä jo seuraavana keväänä pidettiin kolme opetustilaisuutta perho-ongintaan totuttomille jäsenille Töölön pallokentällä. Opettajina toimivat Juhani Aho ja liiton silloinen puheenjohtaja Wallenius. Tämä ilmeisesti Ahon virittämä toiminta katkeaa kuitenkin kirjailijan kuoleman johdosta. Hänen muistolle on omistettu kokouksessa 9. 11. 21 ilmoittaa liiton hallitus, että se on päättänyt toimittaa Juhani Ahon muistolle omistelun lohenongintaa koskevan käsikirjan. Tämän toimittajaksi oli lupautunut liiton puheenjohtaja.

Vuonna 1923 esiintyy ensimmäinen maininta kilpailutoiminnasta — tosin tavallaan negatiivinen. Ruotsin vastaava liitto oli kutsunut edustajiamme kalastuskilpailuihin mutta sopia edustajia ei löydetty, vaikka tiedusteluja tehtiin sekä Helsingissä että maakunnassa. Tällaiset kilpailukutsut toistuivat vielä pari kertaa ennenkuin kotimainen kilpailutoiminta alkoi. Sen virikkeenä oli ulkomainen aloite. Vuonna 1926 ohjoitti englantilainen kalastusvälineeliike Allcock & Co liitolle

kiertopalkinnon perhonneittokilpailuja varten ja kaksi vuotta myöhemmin pariislainen toimijanimi "La Sole" uistimoneittokilpailuja varten. Kun kilpailusäännöt oli laadittu oltiin vihdoin vuonna 1930 valmiit pitämään ensimmäiset perhonneittokilpailut ja vuonna 1934 perhonneittokilpailut. Pienenä yksityiskohtana mainittakoon, että ensimmäisten kilpailujen parhaan tuloksen saavuttajan suoritus jouduttiin hyökkäämään syystä, että hän oli heittänyt sekä yhden- että kahdenkädenvapakilpailun samalla vavalla. Näinä aikoina ei varmaan kukaan aavistellut, että tämä haparoiva alku veisi joskus tulevaisuudessa jopa suomalaisiin maailmanmestaruuksiin.

Nykyisin pidämme oleellisen tärkeänä, että liitolla olisi äänenkannattaja. Tämän äänenkannattajan ylläpitäminen on kohdannut kerran toisensa jälkeen vaikeuksia ja lehden on ollut taisteiltava jatkuvasti olemassaolostaan. Puuttumatta kaikkiin yksityiskohtiin, totean, että samoin olivat asiat jo heti liiton perustamisesta lähtien. Liitolle ei tosin ollut omaa lehteä, mutta äänenkannattajaksi valitun lehden kohtalo ja kannattamattomuus olivat ainaisen huolen kohteena. Vuosi 1937 oli käännekohta sikäli, että silloin ilmestyi Urheilukalastaja ensi kerran — sittemminhän sen ilmestyminen on ollut keskeytyksissä useamman kerran. Toivottavasti se nyt liiton täyttäessä 50 vuotta on löytänyt varman pohjan.

Suomen Urheilukalastajain Liitto perustettiin aivan ilmeisesti suuren aatteellisen innostuksen vallitessa. Liiton kehitys oli alusta ripeätä ja voitaneen sanoa, että se löysi heti ne peruslinjat, jotka ovat voimaa antavia myös tämän hetken toiminnalle. Yhteiskunta on muuttuva ja seuraavat vuosikymmenet tulevat näyttämään, miten kestäviä urheilukalastusaatteen perusideat ovat. Minä puolestani uskon, että suomalainen ei koskaan pääse irti viehtymyksestään luontoon. Niin kauan kuin luonto mielletään arvokkaana ja sen katsotaan olevan korvaamaton osa ihmisen elinympäristöä ei urheilukalastuksen aate voi kuolla. □

SUOMEN URHEILUKALASTAJAIN LIITTO
FINLANDS SPORTFISKARFÖRBUND

50 vuotta 26.11.1969

Juhlapäivän ohjelma

klo

10—11 Tervehdyskäynti Juhani Ahon patsaalla.

12—14 Lisätyn hallituksen juhlaistunto Seurahuone kabinetti 33

14.30—

16.30 Juhlavastaanotto: Seurahuone kabinetti 33

- järjestöt
- liikkeet
- muut onnittelijat

19—20 Juhlakokous: Seurahuone

- avausmarssi (Varuskuntasoittokunta)
- kokouksen avaus (C-O. Granfelt)
- juhlapuhe (A. Sahavirta)
- kunniamerkkien jako
- ulkomaiset tervehdykset
- musiikkia (Varuskuntasoittokunta)
- kokouksen päättäminen (C-O. Granfelt)

Tauko. Näyttelyyn tutustuminen — plakettien myynti (cocktail)

21— Juhlailallinen

menu:

- alkupalat, olut — snapsi
(soppapuhe)
- lohisoppa, valkoviini

aterioiden välissä lyhyitä kalakaskuja